

**ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ**

**ΓΙΑ ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ
ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

ΙΟΥΛΗΣ 2024

Τα 50 χρόνια από την αποκατάσταση της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας μπορούν να αξιοποιηθούν για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και αναγκαίας ιστορικής πείρας. Η πείρα αυτή πρέπει να ενσωματωθεί στους αγώνες του εργατικού - λαϊκού κινήματος για βαθιές αλλαγές και ανατροπές στον συσχετισμό δυνάμεων, ενάντια στην ίδια την καπιταλιστική εξουσία. Αλλωστε, είναι γεγονός ότι η συγκεκριμένη επέτειος, όπως ωρύτερα τα 50 χρόνια από την επιβολή της στρατιωτικής δικτατορίας, αξιοποιούνται από το καπιταλιστικό κράτος και τους ιδεολογικούς του μηχανισμούς (Πανεπιστήμια, σχολεία, αστικά ΜΜΕ κ.λπ.), από τα αστικά πολιτικά κόμματα προκειμένου να διασφαλιστεί το βάρβαρο εκμεταλλευτικό σύστημα. Στο ίδιο πλαίσιο, ξεχωριστής σημασίας στόχος είναι η ακόμα πιο συντονισμένη ιδεολογική επίθεση κυρίως ενάντια στις θέσεις και τον ρόλο του ΚΚΕ και του εργατικού - λαϊκού κινήματος στην ιστορική διαδικασία, με στόχο τη χειραγώγηση των εργατικών - λαϊκών συνειδήσεων, ιδιαίτερα των νέων.

Με γενικόλογες αναφορές στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, στο «δημοκρατικό τόξο» των πολιτικών δυνάμεων, στο «κράτος δικαίου» κ.λπ. οι επέτειοι χρησιμοποιούνται για να συσκοτίσουν τον εκμεταλλευτικό χαρακτήρα του παρρηκμασμένου καπιταλιστικού συστήματος, τα αδιέξοδά και τις αντιφάσεις. Ετσι προσπαθούν να συγκαλύψουν τη γενικότερη αντιδραστική τάση σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στη συρρίκνωση των εργατικών - λαϊκών κατακτήσεων που προωθείται στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, το σύγχρονο πολυπλόκαμο δίκτυο χειραγώγησης και ενσωμάτωσης στο καπιταλιστικό σύστημα, την εμπλοκή όλο και περισσότερων καπιταλιστικών κρατών σε ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς και πολέμους, την εργοδοτική και κρατική τρομοκρατία. Προσπαθούν να αυξήσουν την εκμετάλλευση και τον αυταρχισμό, την αντεργατική επίθεση στους χώρους δουλειάς.

Η αρχή του τέλους της δικτατορίας

Στις 23 Ιούλη 1974, οι τέσσερις επικεφαλής των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων μαζί με τον χουντικό Πρόεδρο Φ. Γκιζίκη συναντήθηκαν με τον δικτάτορα Δ. Ιωαννίδη και του ζήτησαν να μην μπει εμπόδιο στον σχηματισμό πολιτικής κυβέρνησης. Ο Ιωαννίδης, αν και δεν συμφώνησε, δεσμεύτηκε να μην αντιδράσει. Επρόκειτο για την αρχή του τέλους της αστικής στρατιωτικής δικτατορίας που είχε επιβληθεί την 21η Απριλίου του 1967 και την απαρχή της

μετάβασης στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία.

Είχε προηγηθεί το αποτυχημένο πραξικόπημα της δικτατορίας εναντίον του αρχιεπισκόπου Μακαρίου, Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας (15 Ιούλη 1974), η τουρκική εισβολή που το ακολούθησε (20 Ιούλη) και η εκτίμηση των τεσσάρων επικεφαλής των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων ότι η Ελλάδα, παρά τη γενική επιστράτευση, δεν ήταν σε θέση να κηρύξει τον πόλεμο στην Τουρκία (21 Ιούλη). Στις δεδομένες συνθήκες, ακόμα και αν η ηγεσία της δικτατορίας στήριζε την πολεμική αναμέτρηση, πράγμα δύσκολο λόγω του ΝΑΤΟ, θα αιματοκυλούσε τον λαό για τα συμφέροντα μερίδας του κεφαλαίου και με κίνδυνο να στραφεί ο λαός εναντίον της και να ξεσηκωθεί.

Η χούντα αποδέχτηκε τη διαμεσολάβηση των ΗΠΑ για κατάπαυση πυρός στην Κύπρο (22 Ιούλη) και στις 23 Ιούλη ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρι Κίσινγκερ μίλησε για επικείμενη πολιτική μεταβολή στην Ελλάδα. Ετσι και αλλιώς, ήταν φανερό ότι η δικτατορία δεν μπορούσε πλέον να εξυπηρετήσει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο τα συμφέροντα της εγχώριας αστικής τάξης και των διεθνών συμμάχων της.

Ο χαρακτήρας της δικτατορίας

Η δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 ήταν προέκταση των χαρακτηριστικών και των αδιεξόδων του αστικού πολιτικού συστήματος, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά από την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας και τη σταθεροποίηση της καπιταλιστικής εξουσίας. Αυτή η σταθεροποίηση, που είχε στηριχτεί απ' όλες τις αστικές πολιτικές δυνάμεις και το Παλάτι, είχε πραγματοποιηθεί σε συμμαχία αρχικά με τον βρετανικό και στη συνέχεια με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Ομως, δεν άργησε να οδηγήσει σε νέες ενδοαστικές αντιθέσεις, που αφορούσαν τις ισορροπίες δυνάμεων εντός του καπιταλιστικού κράτους (με επίκεντρο τον ρόλο του Θρόνου στον έλεγχο του στρατού και στον διορισμό των κυβερνήσεων), την εξωτερική πολιτική του καπιταλιστικού κράτους (κυρίως αναφορικά με το Κυπριακό Ζήτημα και τις γενικότερες ισορροπίες δυνάμεων στην Ανατολική Μεσόγειο) και τη δυνατότητα του αστικού πολιτικού συστήματος να λειτουργεί αποτελεσματικά στη χειραγώγηση και τελικά στην ενσωμάτωση των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων. Οι ενδοαστικές αντιθέσεις περιπλέχτηκαν με τις ενδοϊμπεριαλιστικές,

σε μια περίοδο που καπιταλιστικά κράτη της Ευρώπης επιχειρούσαν να διαμορφώσουν έναν πόλο, σε συνθήκες όξυνσης της αντιπαράθεσης του διεθνούς ιμπεριαλιστικού συστήματος με τα κράτη της σοσιαλιστικής οικοδόμησης. Μέσα σε αυτό το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο, η δικτατορία των συνταγματαρχών αποτέλεσε μια προσπάθεια επίλυσης των αδιεξόδων του αστικού πολιτικού συστήματος στην Ελλάδα, με την κατάλυση της αναχρονιστικής διατήρησης δύο κέντρων εκτελεστικής εξουσίας, του βασιλιά που ήταν και αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων και της αστικής κυβέρνησης.

Η ομάδα των πραξικοπηματιών είχε εκκολληθεί στο πλαίσιο των μηχανισμών του μεταπολεμικού κράτους και του αστικού στρατού, αλλά και του ΝΑΤΟ, με κεντρικό στόχο τη σταθεροποίηση της καπιταλιστικής εξουσίας και την καταστολή του κομμουνιστικού και εργατικού - λαϊκού κινήματος. Με αυτόν τον προσανατολισμό, είχε καταλάβει κρίσιμα πόστα για την επιτυχία του πραξικοπήματος και μόνο σταδιακά ήρθε σε αντίθεση με ανάλογους σχεδιασμούς του βασιλιά. Ο αντικομμουνισμός ήταν το ιδεολογικό συνενωτικό στοιχείο. Ακόμα, η ομάδα των πραξικοπηματιών είχε αναπτύξει πολύμορφους δεσμούς με την εγχώρια αστική τάξη και τους εκπροσώπους του αστικού πολιτικού συστήματος. Διέθετε διασυνδέσεις με τις εγχώριες και ξένες μυστικές υπηρεσίες και ειδικότερα με αυτές των ΗΠΑ. Από όλα αυτά προέκυπτε η καλή γνώση της κατάστασης από τους πραξικοπηματίες καθώς και η πρόθεση και η αποφασιστικότητά τους να κινηθούν ακόμα και κόντρα στους σχεδιασμούς του βασιλιά και των στρατηγών. Κυρίως εξηγείται η στήριξη που είχαν από την κυρίαρχη μερίδα των Ελλήνων καπιταλιστών και η στήριξη ή ανοχή από τις κύριες ιμπεριαλιστικές συμμαχίες της Ελλάδας (ΗΠΑ, ΝΑΤΟ και ΕΟΚ).

Η δικτατορία πήρε άμεσα μέτρα υπέρ του κεφαλαίου (φοροελαφρύνσεις), ενώ διαμόρφωσε ευνοϊκές συνθήκες για το κεφάλαιο με Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και προσέλκυση Αμεσων Ξένων Επενδύσεων. Ακολούθησε η γενική επεκτατική (σε άμεσες επενδύσεις κεφαλαίου και ορισμένες παροχές σε μεσαία στρώματα, ιδιαίτερα στους αγρότες με το χάρισμα χρεών) οικονομική πολιτική των μεταπολεμικών αστικών κυβερνήσεων έως την εκδήλωση της καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης το 1973, οπότε απαιτήθηκαν αλλαγές, το πέρασμα σε περιοριστική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική. Συνολικότερα, οι Έλληνες καπιταλιστές και ιδιαίτερα το εφοπλιστικό κεφάλαιο και οι όμιλοι Ενέργειας

(π.χ. Τομ Πάπας) επωφελήθηκαν τόσο από τον εκσυγχρονισμό του νομικού οπλοστασίου, που στόχευε στην άρση περιορισμών στη δραστηριότητα του κεφαλαίου, όσο και από την απαγόρευση κάθε μορφής συνδικαλιστικής οργάνωσης και δράσης.

Αναφορικά με την εξωτερική πολιτική, η δικτατορία ακολούθησε σε αδρές γραμμές την πεπατημένη των μεταπολεμικών κυβερνήσεων, βασικό συστατικό της οποίας ήταν η στενή συμμαχία με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Γι' αυτό και η χούντα επιχείρησε, από την πρώτη στιγμή, την αναγνώριση της κυβέρνησης της από τις ΗΠΑ και τις καλές σχέσεις με το ΝΑΤΟ και στήριξε το Ισραήλ στον πόλεμο των 6 ημερών (1967). Ταυτόχρονα, προσπάθησε να διατηρήσει και να εμβαθύνει τις σχέσεις με τις χώρες της ΕΟΚ, να συνεχίσει την υφιστάμενη διαδικασία σύνδεσης (η Ελλάδα βρισκόταν στο στάδιο προετοιμασίας για ένταξη).

Η μοναδική διαφοροποίηση της δικτατορίας, στο επίπεδο της εξωτερικής πολιτικής, αφορούσε τη στάση της απέναντι στο Κυπριακό. Ωστόσο, έπειτα από μια πρώτη περίοδο που οι πρωταγωνιστές της τάσσονταν υπέρ μιας δυναμικής και σύντομης επίλυσης του Κυπριακού μέσω της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα με ή χωρίς εδαφικά ανταλλάγματα στην Τουρκία, μετά τη σφοδρή αντίδραση του τουρκικού κράτους, την απειλή πολεμικής σύγκρουσης και την αποστασιοποίηση των ΗΠΑ, στα ηγετικά της κλιμάκια αναπτύχθηκαν δύο διαφορετικές τάσεις: Την πρώτη εξέφραζε κυρίως ο Παπαδόπουλος και αποτελούσε συνέχεια της πολιτικής των προδικτατορικών αστικών κυβερνήσεων, ενώ υπέρ μιας δυναμικής επίλυσης συνέχισε να τάσσεται μια ομάδα πραξικοπηματιών γύρω από τον Ιωαννίδη.

Αντίπαλα ταξικά σχέδια για την απομάκρυνση της δικτατορίας

Τα προηγούμενα αναδεικνύουν ότι η δικτατορία αποτέλεσε γέννημα και μορφή της μεταπολεμικής αστικής εξουσίας στην Ελλάδα. Εδωσε λύση στην κρίση του αστικού πολιτικού συστήματος, χρησιμοποιώντας πιο ανοικτά και πιο έντονη αντικομμουνιστική κρατική καταστολή και μέσω του στρατού. Ταυτόχρονα, προετοίμασε την επάνοδο της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας μέσα και από την κατάργηση του βασιλικού θεσμού. Βέβαια, τα δύο τελευταία χρόνια τουλάχιστον, στο εσωτερικό του ηγετικού πυρήνα της δικτατορίας υπήρχαν διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με τον χρόνο, τη μορ-

φή και το περιεχόμενο της μετάβασης στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία.

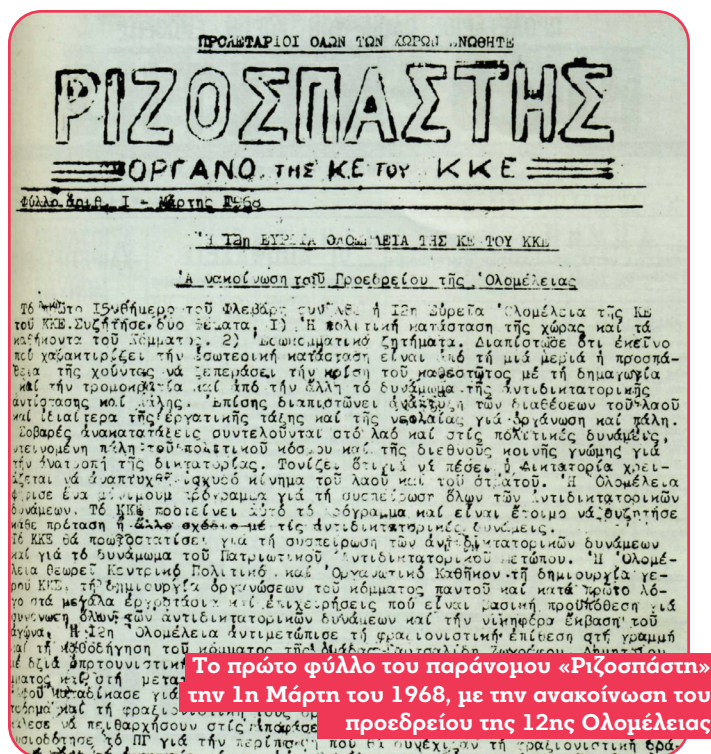
Από την πλευρά τους, οι αστικές πολιτικές δυνάμεις έβλεπαν την απομάκρυνση της δικτατορίας ως αποτέλεσμα μιας συμφωνίας κορυφών σε συνεννόηση και με πρωτοβουλίες και των διεθνών συμμάχων και γι' αυτό ελάχιστα ή καθόλου συμμετείχαν στην αντιδικτατορική δράση. Αντίθετα, ανησυχούσαν για την αντιδικτατορική δράση των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων και σε ορισμένες περιπτώσεις την καταδίκασαν, όπως έγινε με τα αγωνιστικά συνθήματα του ξεσηκωμού του Πολυτεχνείου.

Το ΚΚΕ ήταν το μοναδικό κόμμα που δεν συμμετείχε, και πολύ περισσότερο καταδίκασε ανοιχτά, τα σχέδια «φιλελευθεροποίησης» της δικτατορίας, στήριζε την επιδίωξη ανατροπής της στον οργανωμένο αγώνα του εργατικού - λαϊκού παράγοντα με όλες τις μορφές πάλης. Με αυτόν τον στόχο, καθόρισε ως αφετηρία και πεδίο δράσης τα εργατικά - λαϊκά προβλήματα. Ανέδειξε διεκδικήσεις και συνθήματα, ώστε οι αγώνες να εξελίσσονται σε μαζικές πολιτικές εκδηλώσεις κατά της χούντας.

Προβλήματα συγκρότησης του ΚΚΕ, στρατηγικής και δράσης

Η δικτατορία του 1967 βρήκε το ΚΚΕ ιδεολογικά - πολιτικά και οργανωτικά ανέτοιμο. Η κύρια αιτία βρισκόταν στη βαθιά ιδεολογική - πολιτική και οργανωτική κρίση που το διέτρεχε από την 6η Πλατιά Ολομέλεια της ΚΕ (1956) έως και τη διάσπαση, που σημειώθηκε στη 12η Ευρεία Ολομέλεια της ΚΕ (1968). Η κρίση ήταν αποτέλεσμα λαθών και αντιφάσεων στη στρατηγική του στη διάρκεια της δεκαετίας του 1940, που συνδεόταν με αντίστοιχες αδυναμίες στις επεξεργασίες του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος και των συνθηκών που αντιμετώπισε μετά την ήττα του ΔΣΕ.

Στα είκοσι σχεδόν χρόνια που μεσολάβησαν, τα ανώτερα καθοδηγητικά όργανα δεν είχαν καταφέρει να καταλήξουν σε αντικειμενικά ταξικά συμπεράσματα για τη δεκαετία του 1940, αλλά αντίθετα επικράτησε η οπορτουνιστική αντίληψη και πρακτική με ορόσημο την επικράτηση της δεξιάς οπορτουνιστικής στροφής στο Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα μετά το 20ό Συνέδριο του ΚΚΣΕ (1956). Το αποκορύφωμα του οργανωτικού και πολιτικού οπορτουνισμού στο ΚΚΕ ήταν η γενικευμένη διάλυση των Κομματικών Οργανώσεων και η ένταξη των κομματικών μελών στην ΕΔΑ (1958).

Με την επιβολή της δικτατορίας, η προσπάθεια του Κόμματος να ανταποκριθεί στην ευθύνη οργάνωσης της αντιδικτατορικής πάλης υπονομεύτηκε από την εκδήλωση νέας και μεθοδευμένης ορμητικής επίθεσης του εγχώριου ακραίου δεξιού οπορτουνισμού και του αναθεωρητισμού στις γραμμές του, που προσπαθούσε να παρεμποδίσει την ανασυγκρότηση των παράνομων Κομματικών Οργανώσεων.

Πριν περάσει ένας χρόνος από την εκδήλωση του πραξικοπήματος, με τη διάσπαση που σημειώθηκε στη 12η Ευρεία Ολομέλεια της ΚΕ (Φλεβάρης 1968), το ΚΚΕ κατόρθωσε να λύσει, έστω στοιχειωδώς, το βασικό ζήτημα: Να απαλλαγεί από το βάρος των διαμορφωμένων σε φράξια οπορτουνιστών, που επιδίωκαν τη συνέχιση της διάχυσης του Κόμματος σε διάφορα πολιτικά σχήματα. Με τις Αποφάσεις της 12ης Ολομέλειας της ΚΕ εξασφαλίστηκε η οργανωτική συνέχεια του ΚΚΕ και ξεκίνησε η προσπάθεια ανασυγκρότησης. Στην πραγματικότητα, ξεκίνησε η εκ νέου συγκρότηση των παράνομων Κομματικών Οργανώσεων, ενώ ιδρύθηκε η ΚΝΕ και επανακυκλοφόρησε ο παράνομος κομματικός Τύπος.

Ωστόσο, η διάσπαση και η αντιμετώπιση των ακραίων εκδηλώσεων του οργανωτικού εκφυλισμού δεν συνοδεύτηκε από μια προσπάθεια ολόπλευρης αντιμετώπισης των βαθύτερων ιδεολογικών - πολιτικών πηγών του, ούτε με επανεκτίμηση των κρίσιμων κομματικών Σωμάτων της δεξιάς οπορτουνιστικής στροφής (της 6ης Ολομέλειας του 1956, της

7ης του 1957, της 8ης του 1958, του 8ου Συνεδρίου του 1961). Διατηρήθηκε η στρατηγική των σταδίων και στη διάρκεια της δικτατορίας εκφράστηκε με την πρόταση μιας συμμαχίας με τις αστικές δημοκρατικές πολιτικές δυνάμεις για την ανατροπή της χούντας και την ανάδειξη κυβέρνησης των αντιδικτατορικών δυνάμεων.

Η συμβολή του ΚΚΕ και της ΚΝΕ στην οργάνωση της αντιδικτατορικής πάλης

Το ΚΚΕ και η ΚΝΕ ανέταξαν την πιο μαζική, οργανωμένη και σταθερή σε διάρκεια αντίσταση στη χούντα, προσφέροντας από την πρώτη στιγμή τις περισσότερες θυσίες στον αντιδικτατορικό αγώνα. Χιλιάδες κομμουνιστές και κομμουνίστριες συνελήφθησαν, δικάστηκαν, βασανίστηκαν, εξορίστηκαν. Ορισμένοι πρόσφεραν ακόμα και τη ζωή τους, δολοφονημένοι από τα όργανα της χούντας ή πεθαίνοντας από κακουχίες στις φυλακές και τις εξορίες.

Οι δυσκολίες στην ανασυγκρότηση του ΚΚΕ, το οποίο βρισκόταν σταθερά στο στόχαστρο των δικτατορικών αρχών, αλλά και το γενικότερο κλίμα τρομοκρατίας επιδρούσαν στο επίπεδο του κινήματος το πρώτο διάστημα. Επίσης, ανασταλτικά επιδρούσαν και οι συνθήκες καπιταλιστικής ανάπτυξης που διευκόλυναν την αποδοχή της δικτατορίας από τμήματα των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων. Ωστόσο, και την πρώτη περίοδο της δικτατορίας, η δράση του ΚΚΕ και της ΚΝΕ, ακόμα και όταν δεν ήταν μαζική, ήταν σημαντική για να δημιουργήσει ρήγμα στο κλίμα της τρομοκρατίας και της ηττοπάθειας. Ομοίως, η ηρωική στάση πολλών μελών και στελεχών του ΚΚΕ στην ανάκριση, στα βασανιστήρια, στα στρατοδικεία ενίσχυε ηθικά και ιδεολογικά το αντιδικτατορικό κίνημα, όταν όλα «τα 'σκιαζε η φοβέρα».

Χρειάστηκε να περάσει αρκετός χρόνος μέχρι να εκδηλωθούν τα πρώτα μαζικά σκιρτήματα αντίδρασης, κύρια σε χώρους φοιτητών και σπουδαστών. Στη συνέχεια, στο πλαίσιο «φιλελευθεροποίησης» του χουντικού καθεστώτος, η σταδιακή απελευθέρωση πολιτικών κρατουμένων επέτρεψε την ποσοτική μεγέθυνση και την ποιοτική βελτίωση των Κομματικών Οργανώσεων. Αλλά και η καπιταλιστική οικονομική κρίση του 1973 συνέβαλε στην ανάπτυξη αγώνων των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων, φτάνοντας στην κατάληψη της Νομικής και στον ξεσηκωμό του Πολυτεχνείου, όπου στο πλευρό των αγωνιζόμενων φοιτητών συσπειρώθηκαν εργατοϋπάλληλοι και λαϊκά μεσαία στρώματα. Σε αυτές τις κινητοποιήσεις σημαντική ήταν η παρέμβαση του ΚΚΕ και της ΚΝΕ.

Αεροφωτογραφία της Γυάρου, 1967. Οι χιλιάδες κρατούμενοι στοιβάχτηκαν σε εγκαταλελειμμένα κτίρια και σε σκηνές, σε άθλιες συνθήκες υγιεινής

Η ανάγκη του καπιταλιστικού συστήματος για μετάβαση στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία

Η καταστολή του φοιτητικού και εργατικού - λαϊκού ξεσηκωμού του Πολυτεχνείου ματαίωσε τα σχέδια της λεγόμενης φιλελευθεροποίησης της δικτατορίας, ενώ η πτώση του βιοτικού επιπέδου λόγω της καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης του 1973, το χουντικό πραξικόπημα στην Κύπρο και η τουρκική εισβολή «απονομιμοποίησαν» τη δικτατορία στη συνείδηση ευρύτερων στρωμάτων εργατικών - λαϊκών δυνάμεων, αλλά και την έφθειραν απέναντι στους συμμάχους του ελληνικού καπιταλιστικού κράτους (το ΝΑΤΟ, τις ΗΠΑ κ.λπ.). Είναι ενδεικτική η τοποθέτηση του Π. Αραπάκη, αρχηγού του ΓΕΝ, αναφορικά με το ενδεχόμενο κήρυξης πολέμου στην Τουρκία: «Ποιος εγγυάται ότι οι επιστρατευμένοι θα ακολουθήσουν τις διαταγές των αξιωματικών;».

Τον φόβο μιας πιο ενεργούς και αποφασιστικής παρέμβασης του εργατικού - λαϊκού παράγοντα συμμερίζονταν και οι αστικές πολιτικές δυνάμεις. Σε αυτές τις συνθήκες, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής επιλέχθηκε ως η καλύτερη επιλογή για τα συνολικά συμφέροντα της αστικής τάξης, για τη διασφάλιση μιας «ομαλής» μετάβασης στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, για να επιτευχθεί η αναγκαία τομή, «ανανέωση» και «επανεκκίνηση» του αστικού πολιτικού συστήματος. Η νέα μορφή διακυβέρνη-

σης μέσα στη συνέχεια της καπιταλιστικής εξουσίας (από τη μετεμφυλιακή αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία στην αστική στρατιωτική δικτατορία και πάλι στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία της λεγόμενης Μεταπολίτευσης) όφειλε να μη διαταράξει τις διεθνείς της συμμαχίες τη στιγμή που τα γεγονότα στην Κύπρο είχαν στρέψει μεγάλη μερίδα των εργατικών - λαϊκών μαζών εναντίον των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ.

Η αλλαγή στη διακυβέρνηση, που πραγματοποιήθηκε στις 24 Ιούλη 1974, υπήρξε προϊόν συμβιβασμού ανάμεσα στην ηγεσία της στρατιωτικής δικτατορίας - που βαρυνόταν με το έγκλημα της Κύπρου - τις ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και αστούς πολιτικούς ηγέτες της προδικτατορικής περιόδου με προεξάρχοντα τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

Από τα γεγονότα επιβεβαιώθηκε ότι για όσο διάστημα επικρατεί η καπιταλιστική εξουσία, η πολιτική μορφή που αυτή θα προσλαμβάνει (αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία οποιασδήποτε μορφής, αστική δικτατορία, στρατιωτική ή μη κ.λπ.) δεν εξαρτάται πρώτιστα από τη στάση και τη δράση του Κομμουνιστικού Κόμματος και του εργατικού - λαϊκού κινήματος. Κριτήριο για την επιλογή της πολιτικής μορφής της καπιταλιστικής εξουσίας είναι ποια εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα της αστικής τάξης ή τουλάχιστον της ισχυρότερης μερίδας της στις εκάστοτε συνθήκες, με δεδομένο ότι κάτω από ορισμένες αντικειμενικές συνθήκες (καπιταλιστική οικονομική κρίση, ιμπεριαλιστικός πόλεμος κ.λπ.) δυσχεραίνεται η δυνατότητα της αστικής τάξης να διαχειρίζεται τόσο τις εσωτερικές της αντιθέσεις, όσο και τον λαϊκό παράγοντα.

Ακόμα, επιβεβαιώθηκε η ανάγκη προετοιμασίας, ετοιμότητας, επαγρύπνησης και λήψης των αντίστοιχων οργανωτικών και πολιτικών μέτρων που το Κομμουνιστικό Κόμμα οφείλει να παίρνει, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ταξικής πάλης σε όλες τις συνθήκες. Η προετοιμασία αυτή εξαρτάται από το Πρόγραμμα και τη συλλογική λειτουργία του Κόμματος, την κομματική οικοδόμηση στην εργατική τάξη και γενικότερα σε τομείς στρατηγικής σημασίας. Συντελείται στην καθημερινή πάλη, με την προϋπόθεση ότι αυτή είναι ενταγμένη και στοχοπροσηλωμένη σε οποιοσδήποτε συνθήκες και εναλλαγές, στον αγώνα για την επαναστατική εργατική εξουσία, με γραμμή συσπείρωσης στο κοινωνικό επίπεδο που συμβάλλει να ριζοσπαστικοποιούνται και επαναστατικοποιούνται η εργατική - λαϊκή πείρα και συνείδηση.

Τα 50 χρόνια της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας

Μετά από την κατάρρευση της δικτατορίας, το ΚΚΕ πήρε άμεσα μέτρα για την τυπική νομιμοποίησή του. Πριν από την επίσημη νομιμοποίηση του Κόμματος, τα μέλη του ΠΓ και ο Α΄ Γραμματέας της ΚΕ Χαρίλαος Φλωράκης επέστρεψαν στην Ελλάδα, το ΚΚΕ άνοιξε γραφεία στην Αθήνα και εξέδωσε την εφημερίδα «Νέα Ελλάδα».

Από την πλευρά του, το αστικό πολιτικό σύστημα, στην προσπάθεια αναμόρφωσής του, δεν μπορούσε να αγνοήσει την υποχώρηση του αντικομμουνισμού στις εργατικές - λαϊκές δυνάμεις, στην οποία άθελά της συνέβαλε και η δικτατορία, ταυτίζοντας κάθε αμφισβήτησή της με «κομμουνιστικό δάκτυλο»

Το πρώτο φύλλο του νόμιμου "Ριζοσπάστη" στις 25 Σεπτεμβρίου 1974. Στο πρωτοσέλιδό γράφει: «Επειτα από 27 χρόνια συνεχούς παρανομίας, το ΚΚΕ κατακτά τη νομιμότητα».

Η πρώτη συνέντευξη Τύπου του Α΄ Γραμματέα της ΚΕ του ΚΚΕ, Χ. Φλωράκη, στις 26 Αυγούστου 1974

καθώς και μια σειρά αιτήματα που το εργατικό - λαϊκό κίνημα είχε προβάλει αγωνιστικά πριν και στη διάρκεια της δικτατορίας και είχε ματώσει για αυτά.

Ούτως ή άλλως, η λειτουργία του αστικού πολιτικού συστήματος είχε απαλλαγεί από τα πολλαπλά αναχρονιστικά εμπόδια του θεσμού της βασιλείας (γεγονός που επικυρώθηκε και από νέο δημοψήφισμα, τον Δεκέμβριο του 1974) και είχε αναβαπτιστεί μέσα από την αποχή της πλειοψηφίας των αστών πολιτικών από θέσεις ευθύνης την περίοδο της δικτατορίας και από τις διώξεις που είχαν δεχθεί ορισμένοι από αυτούς. Ταυτόχρονα, μεθοδικά είχε προετοιμαστεί η εμφάνιση κόμματος της σοσιαλδημοκρατίας - του ΠΑΣΟΚ - με δυνατότητα απορρόφησης ΕΑΜογενών δυνάμεων.

Η επαναφορά της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και το αναμορφωμένο αστικό πολιτικό σύστημα, το οποίο είχε αναβαθμιστεί από την ίδρυση της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, που πήραν τη θέση της ΕΡΕ και της Ένωσης Κέντρου, μπόρεσαν να ανανεώσουν τη συναίνεση ευρύτερων εργατικών - λαϊκών δυνάμεων στην καπιταλιστική εξουσία. Από την άλλη πλευρά, η στρατηγική του ΚΚΕ συνέχιζε να μην αμφισβητεί την αναγκαιότητα μετάβασης στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, αλλά την ενέτασσε στη στρατηγική των σταδίων, στη διεκδίκηση δημοκρατικής κυβέρνησης σε αστικό έδαφος, με ρόλο του ΚΚΕ σε αυτήν. Σε αυτή την περίοδο, η ενσωμάτωση των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων πραγματοποιήθηκε με αναγκαίους αστικούς εκσυγχρονισμούς (στη συγκρότηση και λειτουργία των αστικών θεσμών, των μηχανισμών καταστολής, στο Εργατικό και Οικογενειακό Δίκαιο, στην οργάνωση και το περιεχόμενο της Εκπαίδευσης, με την αναγνώριση της ΕΑΜικής και ΕΛΑΣίτικης Αντίστασης κ.λπ.), σε αρκετές περιπτώσεις κάτω και από την πίεση των αγώνων και των αιτημάτων των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων.

Βέβαια, το νέο αστικό πολιτικό σύστημα εξυπηρέτησε τις προτεραιότητες του κεφαλαίου, τόσο στο επίπεδο της οικονομικής και γενικότερα της εσωτερικής πολιτικής με αντεργατικά - αντιλαϊκά μέτρα και την καταστολή αγωνιστικών κινητοποιήσεων, όσο και στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής, παρά ορισμένους ελιγμούς λόγω των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων ΕΟΚ - ΗΠΑ, αλλά και υπό την πίεση του εργατικού - λαϊκού κινήματος και αισθήματος της εποχής (προσωρινή αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ επί κυβέρνησης Κωνσταντίνου

Καραμανλή, αρχική κριτική του ΠΑΣΟΚ στη συμφωνία σύνδεσης Ελλάδας - ΕΟΚ).

Ηδη από τη δεκαετία του 1980 μια σειρά από κατακτήσεις των λαϊκών δυνάμεων (π.χ. Αυτόματη Τιμариθμική Αναπροσαρμογή στους μισθούς), που αποτελούσαν ταυτόχρονα παραχωρήσεις του κεφαλαίου στην προσπάθεια χειραγώγησης του εργατικού - λαϊκού παράγοντα άρχισαν να ακυρώνονται, αποδεικνύοντας πως οι οποιοσδήποτε παραχωρήσεις στο εργατικό - λαϊκό κίνημα στο έδαφος της καπιταλιστικής εξουσίας είναι πάντα προσωρινές και υπό αίρεση. Ακόμα, επί κυβέρνησης ΝΔ (1980), έληξε η περίοδος αποχώρησης από το ΝΑΤΟ, ενώ λίγο νωρίτερα η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της ΕΟΚ (1979). Στη συνέχεια, η κριτική του ΠΑΣΟΚ προς την ΕΟΚ ουσιαστικά εγκαταλείφθηκε κατά την περίοδο της διακυβέρνησής του, όπως και το αίτημα της απόσυρσης των αμερικανικών βάσεων. Μια σειρά από μισθολογικές παραχωρήσεις της περιόδου 1981-1985 αντισταθμίστηκαν από το πρώτο σταθεροποιητικό πρόγραμμα (1985), ενώ η τότε πρόσφατα νομικά κατοχυρωμένη λειτουργία των Συνδικάτων καταπατήθηκε από το πραξικόπημα στη ΓΣΕΕ (1985).

Για μια 15ετία εξασφαλίστηκε η ομαλή εναλλαγή αυτοδύναμων αστικών κυβερνήσεων μεταξύ ΝΔ (ρεύμα του αστικού φιλελευθερισμού) και του ΠΑΣΟΚ (σοσιαλδημοκρατία), εξυπηρετώντας απρόσκοπτα τις βασικές στρατηγικές του κεφαλαίου, αλλά και διαβρώνοντας με τη ρεφορμιστική επίδραση το εργατικό - λαϊκό κίνημα. Σε αυτήν την κατεύθυνση συνέδραμαν και οι λαθεμένες επεξεργασίες του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος και του ΚΚΕ, ειδικότερα αυτές για τη σοσιαλδημοκρατία και τη στρατηγική των σταδίων, στο πλαίσιο της οποίας καλλιεργήθηκαν αυταπάτες αρχικά για τον ρόλο του ΠΑΣΟΚ και τη διεκδίκηση ρυθμιστικού ρόλου στο αστικό πολιτικό σύστημα. Στη συνέχεια, αυταπάτες καλλιεργήθηκαν για την αριστερή συσπείρωση και πολιτική συνεργασία με τη συγκρότηση του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου, γενικότερα με την πρόκριση της συμμετοχής του ΚΚΕ σε κυβέρνηση στο έδαφος του καπιταλισμού (1989), υπό το βάρος της ολοκλήρωσης της αντεπανάστασης στην ΕΣΣΔ με όχημα την περεστρόικα.

Σε αυτές τις συνθήκες, τα προβλήματα που εμφανίστηκαν την περίοδο 1989 - 1991 στην απρόσκοπτη συνέχεια της δικομματικής εναλλαγής ΝΔ - ΠΑΣΟΚ περιορίστηκαν λόγω της κρίσης στο ΚΚΕ και στον Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου.

Η διάσπαση και η ανασυγκρότηση του ΚΚΕ την περίοδο της αντεπανάστασης

Η κρίση στο ΚΚΕ ωρίμασε από την καθολική κρίση του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος με τη γενικευμένη εκδήλωση της τελικής φάσης της αντεπανάστασης στις χώρες της σοσιαλιστικής οικοδόμησης, με τη μορφή της «περεστρόικα για τη σοσιαλιστική ανανέωση» στην ΕΣΣΔ και τη συνένωση της Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (που αποτυπώθηκε συμβολικά στο γκρέμισμα του τείχους του Βερολίνου).

Η κρίση του ΚΚΕ κορυφώθηκε στο 13ο Συνέδριό του (Φλεβάρης 1991) και με την ανάκληση της αντιπροσωπείας του ΚΚΕ από τον Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου και τη διάσπαση στο πλαίσιο της εκλεγμένης ΚΕ (Ιούνιος 1991).

Εκτοτε το ΚΚΕ ακολούθησε πορεία ανάκτησης των επαναστατικών κομμουνιστικών χαρακτηριστικών σε όλους τους τομείς: Ιδεολογικό, στρατηγικό, τρέχουσας πολιτικής παρέμβασης, κομματικής οικοδόμησης στα νέα τμήματα της εργατικής τάξης, στην ανανέωση των δεσμών του με τη ριζοσπαστική διάνοηση και τους καλλιτέχνες. Εδωσε βάρος στην ανασύνταξη του εργατικού - συνδικαλιστικού κινήματος και των άλλων λαϊκών κινήματων, όπως των βιοπαλαιστών αγροτών, των αυτοαπασχολούμενων των πόλεων, του γυναικείου ριζοσπαστικού κινήματος, του φοιτητικού και μαθητικού κινήματος, του αντιιμπεριαλιστικού - αντιπολεμικού κινήματος, του γονεϊκού κινήματος, του κινήματος κατά της διάδοσης των ναρκωτικών και άλλων.

Το νέο Πρόγραμμα του Κόμματος συζητήθηκε και εγκρίθηκε στο 15ο Συνέδριο του ΚΚΕ (1996), διακηρύσσοντας τον σοσιαλιστικό χαρακτήρα της αναγκαίας επανάστασης στην Ελλάδα, προσδιορίζοντας ανάλογα τις κινητήριες δυνάμεις της και απορρίπτοντας τη μεταβατική εξουσία ανάμεσα στον καπιταλισμό και τον σοσιαλισμό. Η επεξεργασία διορθώθηκε και ολοκληρώθηκε με το Πρόγραμμα στο 19ο Συνέδριο του ΚΚΕ το 2013. Το 19ο Συνέδριο ολοκληρωμένα καθόρισε τον χαρακτήρα της πολιτικής συμμαχιών του ΚΚΕ, με την επεξεργασία του χαρακτήρα και του ρόλου της Κοινωνικής Συμμαχίας, του ρόλου του εργατικού επαναστατικού μετώπου σε συνθήκες επαναστατικής κατάστασης. Λίγο νωρίτερα, στο 18ο Συνέδριο (2009) διατυπώθηκαν συμπεράσματα για τη νίκη της αντεπανάστα-

σης στην ΕΣΣΔ και τις άλλες χώρες της σοσιαλιστικής οικοδόμησης.

Η πορεία αποκατάστασης του επαναστατικού χαρακτήρα του ΚΚΕ συνδυάστηκε με την έναρξη μιας μακρόχρονης ερευνητικής δραστηριότητας για την επεξεργασία της Ιστορίας του Κόμματος από το 1918 - 1974, λαμβάνοντας υπόψη τις ευρωπαϊκές και διεθνείς συνθήκες. Η επεξεργασία αυτή συνεχίζεται για την περίοδο 1974 - 1991.

Το ΚΚΕ ακολούθησε μια διαρκή και επίπονη προσπάθεια και δράση για να συγκεκριμενοποιεί και να εξειδικεύει - με βάση τις εσωτερικές και διεθνείς εξελίξεις - την πολιτική του γραμμή στα κινήματα, πρώτα απ' όλα στο εργατικό και σε εκείνα των κοινωνικών συμμαχών της εργατικής τάξης, με βάση τη στρατηγική του, υπολογίζοντας τον εκάστοτε συσχετισμό δυνάμεων, αλλά και τις επείγουσες εργατικές - λαϊκές ανάγκες, διαμορφώνοντας ανάλογα πλαίσια πάλης και προχωρώντας σε διεκδικήσεις και δράσεις πίεσης των καπιταλιστών και των κυβερνήσεών τους. Αποφασιστική ήταν η συμβολή συσπειρώσεων όπως του ΠΑΜΕ - στην ανάπτυξη της ταξικής πάλης, στη βελτίωση των συσχετισμών κυρίως στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εργατικά συνδικαλιστικά όργανα - και άλλων αντιμονοπωλιακών συσπειρώσεων στους αγρότες και τους αυτοαπασχολούμενους.

Η καπιταλιστική οικονομική κρίση του 2008 και οι νέες προκλήσεις της καπιταλιστικής εξουσίας

Η δυνατότητα του αστικού πολιτικού συστήματος να αποσπά τη συναίνεση των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων, χρησιμοποιώντας άλλοτε το μαστίγιο και άλλοτε το καρότο, δοκιμάστηκε σε έναν βαθμό, κατά την εκδήλωση της διεθνούς καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης το 2008. Η μεγάλη σε βάθος και παρατεταμένη εκδήλωση της κρίσης στην ελληνική οικονομία οδήγησε σε μεγάλη συρρίκνωση του βιοτικού επιπέδου των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων. Ταυτόχρονα, η συνεχιζόμενη πτώση του ΑΕΠ είχε ως συνέπεια και την υποχώρηση της θέσης της ελληνικής καπιταλιστικής οικονομίας στον περιφερειακό και ευρωπαϊκό συσχετισμό.

Οι εκλογές του Μάη του 2012 κατέγραψαν ταυτόχρονη μεγάλη απώλεια για ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ - που αποτέλεσε μετεξέλιξη του ΣΥΝ - απορροφώντας το μεγαλύτερο μέρος της σοσιαλ-

δημοκρατίας (ΠΑΣΟΚ), κατόρθωσε να λειτουργήσει ως νέο ανάχωμα στη ριζοσπαστικοποίηση εργατικών - λαϊκών δυνάμεων και στη συσπείρωσή τους με το ΚΚΕ. Η ενίσχυση του ΣΥΡΙΖΑ και η αναβάπτιση των αυταπατών περί «πρώτης φοράς αριστερής», «αντιμνημονιακής» κ.λπ. κυβέρνησης άσκησαν σημαντική πολιτική πίεση προς το ΚΚΕ για συμμετοχή του σε αυτήν. Το ΚΚΕ, όμως, αντιστάθηκε ιδεολογικά - πολιτικά σε αυτή την πολιτική ενσωμάτωση, με αποτέλεσμα την απώλεια της μισής σχεδόν εκλογικής επιρροής του ανάμεσα στις εκλογές του Μάη και του Ιούνη του 2012. Το ψευδές δίπολο μνημόνιο - αντιμνημόνιο ήταν ο «Δούρειος Ίππος» κοινοβουλευτικής χειραγώγησης ή καλλιέργειας αυταπατών και στη λογική του «μικρότερου κακού» οδήγησε σε μείωση απαιτήσεων ή έκπτωση αναγκών των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων.

Η 5ετής κυβερνητική θητεία του ΣΥΡΙΖΑ (2015 - 2019) οδήγησε σε νέες απώλειες κατακτήσεων για τις εργατικές - λαϊκές δυνάμεις, στο όνομα των μνημονίων και της δημοσιονομικής πειθαρχίας για την πληρωμή του κρατικού χρέους. Παράλληλα, η περαιτέρω υποχώρηση της θέσης του ελληνικού καπιταλιστικού κράτους εκφράστηκε και με όξυνση των σχέσεων του με δυνάμεις στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με επίκεντρο ζητήματα που αφορούσαν την άσκηση της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής και όχι τον χαρακτήρα και την αναγκαιότητα της συμμαχίας. Σε κάθε περίπτωση, ο ΣΥΡΙΖΑ με τις θέσεις του, τη δράση του και την κυβερνητική του θητεία αποδείχτηκε πολύτιμη

εφεδρεία του αστικού πολιτικού συστήματος και της καπιταλιστικής εξουσίας σε μια κρίσιμη περίοδο. Η αντιλαϊκή πολιτική που άσκησε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ και η αποκάλυψη του τυχωδικτισμού του ομορτουρισμού δικαίωσε πολιτικά το Κόμμα. Επιβεβαίωσε την ορθότητα της θέσης του ΚΚΕ απέναντι στην αυταπάτη της «αριστερής διακυβέρνησης».

Από το 2019 και ενώ πλέον οι οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα είχαν αντιστοιχηθεί με εκείνες στα κράτη - μέλη της ΕΕ, οι κυβερνήσεις της ΝΔ με πρωθυπουργό τον Κ. Μητσοτάκη, που ακολούθησαν αυτές του ΣΥΡΙΖΑ, διαχειρίστηκαν τη φάση της ανάκαμψης. Οι κυβερνήσεις της ΝΔ προπαγανδίζουν ότι επανέφεραν τη χώρα στην κανονικότητα και ότι η οικονομία της βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης, που χαρακτηρίζεται από τα πρωτογενή πλεονάσματα, την αύξηση της κερδοφορίας του κεφαλαίου, την αναβάθμιση στις διεθνείς αγορές χρήματος. Όμως, παραμένουν η εποπτεία, οι περιορισμοί, οι δεσμεύσεις που είχαν νομοθετηθεί τα «μνημονιακά» χρόνια. Έτσι, αυτή η κανονικότητα συνοδεύτηκε από συνεχή υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων (ακρίβεια, αύξηση της φορολογίας, εμπορευματοποίηση και ιδιωτικοποίηση των υπολειμμάτων της Δημόσιας Υγείας, Πρόνοιας και Παιδείας, των υπηρεσιών και των υποδομών τους, που φανερώθηκε εκτεταμένα την περίοδο της πανδημίας). Επίσης, συνοδεύτηκε από τη συνολικότερη διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα στις δυνατότητες της σύγχρονης παραγωγής και την κάλυψη των σύγ-

χρονων αναγκών των εργατικών - λαϊκών μαζών. Ηδη πλανάται το φάντασμα μιας νέας καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης, ενώ η χώρα μας εμπλέκεται σε δύο ιμπεριαλιστικούς πολέμους - στην Ουκρανία, στην Ερυθρά Θάλασσα και στην Παλαιστίνη, όπου το κράτος του Ισραήλ δολοφονεί τον Παλαιστινιακό λαό. Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος γενίκευσης της πολεμικής σύγκρουσης ανάμεσα σε δύο ιμπεριαλιστικές συμμαχίες: Από τη μια μεριά, την ευρωατλαντική, με επικεφαλής τις ΗΠΑ και τη συμμετοχή των κρατών - μελών του ΝΑΤΟ και της ΕΕ - παρά τις δεδομένες μεταξύ τους διαφωνίες και, από την άλλη μεριά, την υπό διαμόρφωση ευρασιατική, με επικεφαλής τη Ρωσία συνεπικουρούμενη από την Κίνα κ.ά., ενώ η Τουρκία, μέλος του ΝΑΤΟ, παζαρεύει και με τις δύο πλευρές.

Η βαρβαρότητα της καπιταλιστικής κανονικότητας τροφοδοτεί την εργατική - λαϊκή δυσαρέσκεια απέναντι στις κυβερνήσεις, γεγονός που καταγράφηκε στις πρόσφατες ευρωεκλογές. Στην Ελλάδα, επιβεβαιώθηκε το ρεύμα δυσαρέσκειας και αμφισβήτησης απέναντι στα κυβερνητικά αστικά κόμματα. Τα αστικά επιτελεία προσπαθούν να διαμορφώσουν την απρόσκοπτη αστική κυβερνητική εναλλαγή, με την αναβάπτιση του πόλου της σοσιαλδημοκρατίας, ενώ ανησυχούν για τη νέα τάση συσπείρωσης δυνάμεων με το ΚΚΕ.

Η άνοδος ακροδεξιών, εθνικιστικών, κρυπτοφασιστικών κομμάτων είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της δυσαρέσκειας από τα φιλελεύθερα αστικά κόμμα-

τα, αλλά και των ελπίδων που καλλιεργήθηκαν από την αμαρτωλή σοσιαλδημοκρατία (η οποία έκανε καλύτερα τη βρώμικη δουλειά του κεφαλαίου για τη χειραγώγηση των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων) και διαψεύστηκαν από την πολιτική που ακολούθησαν στην Ελλάδα το ΠΑΣΟΚ και ο ΣΥΡΙΖΑ και στην Ευρώπη η κυβέρνηση Ολάντ στη Γαλλία, Ρέντσι στην Ιταλία κ.λπ. Συνολικότερα, το αστικό πολιτικό σύστημα εμφανίζει δυσκολίες ενσωμάτωσης των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων στα κυβερνητικά αστικά κόμματα, που συνδέονται με τη γενικότερη υποχώρηση του ευρωενωσιακού καπιταλισμού και συνολικότερα της ευρωατλαντικής ιμπεριαλιστικής συμμαχίας έναντι των ανταγωνιστών τους, που οδηγεί στην αδυναμία τους να χειραγωγούν και να ενσωματώνουν, με τους δοκιμασμένους στο παρελθόν τρόπους, τμήματα των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων και να διαμορφώνουν κοινωνικές συμμαχίες με άλλα.

Πλαστοί και πραγματικοί κίνδυνοι για την καπιταλιστική εξουσία

Στην Ελλάδα, η στάση βιομηχάνων, τραπεζιτών, εφοπλιστών απέναντι στην Ελληνική Λύση και τη Φωνή Λογικής, αλλά αντίστοιχα και των Ευρωπαίων καπιταλιστών απέναντι στα κόμματα Εθνικός Συναγερμός της Λεπέν στη Γαλλία, η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), τα Αδέλφια της Ιταλίας και την Ιταλίδα πρωθυπουργό Μελόνι αποδεικνύει ότι η καπιταλιστική εξουσία επιστρατεύει όλα τα μέσα, εν προκειμένω και τη λεγόμενη ακροδεξιά, άλλο-

τε ως εναλλακτική αστικής διακυβέρνησης, άλλοτε ως φόβητρο για την ενίσχυση της συναίνεσης των εργατικών - λαϊκών δυνάμεων στο υπάρχον αστικό πολιτικό σύστημα και άλλοτε και με τις δύο μορφές.

Η ευρωπαϊκή «ακροδεξιά» δεν είναι ενιαία, τα κόμματα που τη συναπαρτίζουν, προωθώντας αντίστοιχα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα, εκφράζουν διαφορετικό προσανατολισμό στις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις (ένα τμήμα της, όπως τα Αδέλφια της Ιταλίας και η Μελόνι είναι προσηλωμένο στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ και ένα άλλο, όπως η γερμανική AfD επιδιώκει τη διαμόρφωση στενότερων σχέσεων με τη Ρωσία) και διαφορετικές θέσεις στην εσωτερική πολιτική (το δεύτερο τμήμα ζητά λιγότερους εξοπλισμούς και ενίσχυση της εγχώριας βιομηχανίας). Αυτό αποτελεί μια ακόμα απόδειξη για τον αστικό χαρακτήρα της «ακροδεξιάς», οι επιδιώξεις της οποίας κινούνται μέσα στα τείχη της καπιταλιστικής διαχείρισης. Τα «ακροδεξιά» κόμματα είναι κόμματα του κεφαλαίου και του καπιταλιστικού συστήματος. Οι διαφωνίες της «ακροδεξιάς» με άλλα αστικά κόμματα αφορούν την υιοθέτηση διαφορετικών μεθόδων για την επίτευξη του ίδιου τελικού σκοπού.

Εξίσου εξυπηρετική προς το σύστημα, σε βάρος των εργατικών - λαϊκών αναγκών και αποπροσανατολιστική είναι η συζήτηση και οι ενέργειες για την ανασυγκρότηση της «αριστεράς» ή της «κεντροαριστεράς» ή για ένα σύγχρονο «αριστερό λαϊκό μέτωπο» για την αντιμετώπιση της «ακροδεξιάς».

Ενα βασικό συμπέρασμα, που αναδεικνύεται από τη μελέτη της ιστορίας της προδικτατορικής, της δικτατορικής και της μεταδικτατορικής περιόδου, είναι ότι οι λεγόμενες ακροδεξιές πολιτικές δυνάμεις αποτελούν σάρκα από τη σάρκα του αστικού πολιτικού συστήματος και γι' αυτό η αντιμετώπισή τους δεν μπορεί να γίνει μέσα από τη διαμόρφωση συμμαχιών του Κομμουνιστικού Κόμματος με άλλες αστικές πολιτικές δυνάμεις. Η επιδίωξη πολιτικής συμμαχίας ενός ΚΚ, με κοινό πρόγραμμα ή με μερικότερους στόχους, με αστικές πολιτικές δυνάμεις ή μόνο με δυνάμεις του ρεφορμισμού και ομορτισμού, στο όνομα της αντιμετώπισης μιας έκτακτης κατάστασης όπως της εκλογικής ανόδου της «ακροδεξιάς» (της εκτροπής από την αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία ή σε συνθήκες καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης ή ιμπεριαλιστικού πολέμου κ.λπ.) συνεπάγεται για το ΚΚ ανάληψη ευθύνης συμμετοχής ή στήριξης αστικής κυβέρνησης, γενικά κυβέρνησης που δρα στο έδαφος του καπιταλισμού και διαχειρίζε-

ται τα συμφέροντά του και ορισμένες φορές αντιμετωπίζει ενδεχόμενα αδιέξοδά του. Η συγκεκριμένη επιλογή - ακόμα και αν σε κάποιες περιπτώσεις έχει ως αφετηρία ουτοπικές αντιλήψεις - όπως έχει επανειλημμένως δείξει η ιστορική πείρα στρέφεται ενάντια στο εργατικό - λαϊκό κίνημα, γιατί δεν μπορεί αντικειμενικά να οδηγήσει σε οριστικές λύσεις στα σύγχρονα αιτήματα και τις διεκδικήσεις του, να ικανοποιήσει τις σύγχρονες λαϊκές ανάγκες. Φέρνει το ΚΚ σε αντιπαράθεση με τον επαναστατικό χαρακτήρα και τη στρατηγική του και τελικά κάθε άλλο παρά υπηρετεί την αντιμετώπιση της «ακροδεξιάς» ή του φασισμού. Αντίθετα, ταυτιζόμενο με τις δυνάμεις της καπιταλιστικής διαχείρισης, το ΚΚ επιτρέπει στα «ακροδεξιά» κόμματα να παρουσιάζονται ως δήθεν αντισυστημικά.

Αυτό αποδεικνύεται, πέρα από την εμπειρία της προδικτατορικής Ελλάδας, από την ιστορική πείρα των προπολεμικών κυβερνήσεων των Λαϊκών Μετώπων σε Γαλλία (όπου το Κοινοβούλιο που την ανέδειξε, έθεσε στη συνέχεια εκτός νόμου το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα και αργότερα αναγνώρισε τη ναζιστική κατοχή και τη φιλοφασιστική κυβέρνηση του Βισύ) και Ισπανία, αλλά και από τις συνεχείς συνεργασίες του Γαλλικού ΚΚ με αστικές πολιτικές δυνάμεις που οδήγησαν στην κλιμάκωση της εκλογικής επιρροής της «ακροδεξιάς».

Μοναδική απάντηση στη σύγχρονη καπιταλιστική βαρβαρότητα των ιμπεριαλιστικών πολέμων και της προσφυγιάς, των καπιταλιστικών οικονομικών κρίσεων, της ανεργίας και της εξαθλίωσης είναι η διαμόρφωση της κοινωνικής συμμαχίας της εργατικής τάξης με τους βιοπαλαιστές αγρότες, τους αυτοαπασχολούμενους, τους νέους και τις γυναίκες από την εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα, που θα βάζει στο στόχαστρο την πραγματική ρίζα των προβλημάτων, τον πραγματικό τους εχθρό: Το σύστημα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Η πάλη για την ανατροπή της καπιταλιστικής εξουσίας, τη σοσιαλιστική επανάσταση, την οικοδόμηση και την εδραίωση της σοσιαλιστικής εξουσίας, που θα αξιοποιεί τη θετική και αρνητική πείρα των χωρών της σοσιαλιστικής οικοδόμησης στη διάρκεια του 20ού αιώνα, αποτελεί τη μόνη διέξοδο στα αδιέξοδα του καπιταλισμού και ταυτόχρονα τον αποδοτικότερο φόρο τιμής σε όσους αγωνίστηκαν για την ανατροπή της απριλιανής δικτατορίας, σε όσους διαχρονικά θυσιάστηκαν για μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο.

**Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

ΙΟΥΛΗΣ 2024